

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za zootehniko
Groblje 3, 1230 Domžale

Jerič Jožef: Navod za umno čebelarstvo – (1879)
Nedokončana slovenska čebelarska knjiga

Zasl. prof. dr. Andrej Šalehar

Ljubljana, 9. 6. 2026

Jerič Jožef: Navod za umno čebelarstvo – (1879)

Nedokončana slovenska čebelarska knjiga

Avtor in urednik: Andrej Šalehar

Oblikovanje: Andrej Šalehar

Financiranje: Andrej Šalehar in Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, 1230 Domžale

Leto izdelave: 2026

Kraj izida: Ljubljana

Izšlo v samozaložbi

Vrsta publikacije: elektronska publikacija

Za jezikovno pravilnost odgovarja: Andrej Šalehar

Spletna lokacija publikacije: <https://www.genska-banka.si/gradiva/zgodovinski-viri/>

Vse pravice pridržane. Vsebino monografije je dovoljeno uporabljati izključno za osebno, torej nekomercialno uporabo. Kakršnakoli druga uporaba vsebine monografije (kot so kopiranje, reproduciranje, distribucija v fizični ali elektronski obliki) za komercialne namene je brez soglasja avtorja prepovedana.

P.S.: Prevodi s pomočjo DeepL Translator

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [282365955](#)

ISBN 978-961-95029-4-5 (PDF)

Kazalo

Izveček	4
Jožef Jerič: A Guide to Smart Beekeeping – (1879).....	4
An Unfinished Slovenian Book on Beekeeping	4
Abstract	4
Uvod	5
Predstavitev avtorja knjige.....	5
Kako je nastajala knjiga Navod za umno čebelarstvo?	6
Iskanja objavljenih prilog (strani) knjige	8
Kratka predstavitev vsebine na ohranjenih straneh knjige	9
Razprava in zaključki	11
Viri	14

Jerič Jožef: Navod za umno čebelarstvo – (1879)

Nedokončana slovenska čebelarska knjiga

Andrej Šalehar¹

Izvleček

V drugi polovici 19. stoletja je slovensko čebelarstvo je potrebovalo knjigo, da bi podučilo čebelarje za vpeljavo tehničnih in tehnoloških rešitev povezanih s panji s premakljivimi satnicami. Zaradi izredno slabih gmotnih razmer je vodstvo čebelarskega društva in uredništvo prve slovenske čebelarske revije Slovenska čebela sklenilo, da bo knjigo Navod za umno čebelarstvo avtorja Jerič Jožefa (1879) izdajalo kot prilogo v skrajšanih številkah revije. Temu so prilagodili tudi velikost zunanosti revije. Knjiga ni bila dokončana in ohranjene natisnjene strani so našli v knjižnici Narodnega muzeja Sloveniji. Zapisana je v Cobissu in narejeni so skenogrami. Ohranjene vsebine zapisov pričajo, da je bil avtor dobro usposobljen in poučen čebelar. Veliko smo izgubili, da knjiga ni bila dokončana in da so izgubljene strani. Imeli bi zelo kakovostno slovensko čebelarsko knjigo.

Ključne besede: nedokončana knjiga, Jerič Jožef, izdajanje prilog, knjižnica Narodnega muzeja Slovenije

Jerič Jožef: A Guide to Smart Beekeeping – (1879)

An Unfinished Slovenian Book on Beekeeping

Abstract

In the second half of the 19th century, Slovenian beekeeping needed a book to educate beekeepers on the implementation of technical and technological solutions related to hives with removable frames. Due to extremely poor financial conditions, the leadership of the beekeeping association and the editorial board of the first Slovenian beekeeping magazine, Slovenska čebela, decided to publish the book Navod za umno čebelarstvo (Guide to Smart Beekeeping) by Jožef Jerič (1879) as a supplement in abridged issues of the magazine. They also adjusted the size of the magazine's cover to accommodate this. The book was never completed, and the surviving printed pages were found in the library of the National Museum of Slovenia. It is cataloged in Cobiss, and scans have been made. The preserved content of the manuscripts attests that the author was a well-trained and knowledgeable beekeeper. We have lost a great deal because the book was never completed and because pages are missing. We would have a very high-quality Slovenian beekeeping book.

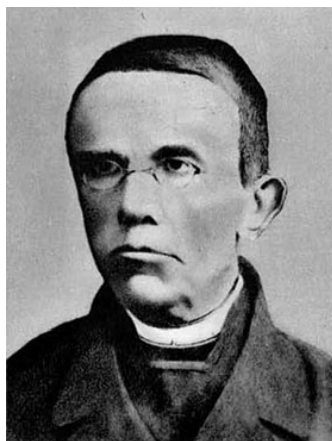
Keywords: unfinished book, Jerič Jožef, publication of supplements, Library of the National Museum of Slovenia

¹ Zasl. prof. dr. Andrej Šalehar. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, 1230 Domžale

Uvod

Leta 2014 je bila napisana in izdana knjiga *Slovenske čebelarске knjige in tiski do leta 1945 ter čebelarска knjižnica Franca Jagra* (Šalehar, Bojkovski 2014). Uvodoma smo pojasnevali probleme, ki smo jih imeli z uvrščanji v spisek čebelarских knjig in tiskov izdanih do leta 1945, recimo z ohranjenimi rokopisi. V zadnjih dvanajstih letih je bilo veliko knjig in tiskov, tudi čebelarских, digitaliziranih in dostopnih, kar je omogočilo iskanja. Pregledovali smo tudi prvo slovensko čebelarско revijo Slovenska čebela. V prvi številki sedmega letnika (1879) smo na tretji strani našli zapis o slovenski čebelarски knjigi Navod za umno čebelarstvo (1879) avtorja Jožefa Jeriča. Izhajala je v obliki prilog pri prvi slovenski čebelarски reviji Slovenska Čebela. O tem podrobneje poročamo v nadaljevanju v poglavju *Kako je nastajala knjiga?* To je še posebej spodbudilo številna poizvedovanja, raziskovanja in tudi javna iskanja ohranjenih strani te knjige na Facebooku. Našli so jih v knjižnici Narodnega muzeja Slovenije, jih skenogramirali in tako omogočili to delo. Že uvodoma se jim toplo zahvaljujem.

Predstavitev avtorja knjige

Josip Jerič

Ilustrirani Slovenec, št. 29, 15. 7. 1928

V Čebelarском zborniku je Debevec (1944) objavil obširen sestavek *O našem prvem čebelarском društvu*. V IV. poglavju »Sloviti čebelarji« je predstavil tudi Jerič Jožefa avtorja knjige *Navod*² za umno čebelarstvo:

»Jerič Jožef je bil rojen 28. februarja 1823 na Gradišču pri Št. Vidu pri Stični. Šolal se je v Ljubljani, v mašnika je bil posvečen 1847. Služboval je kot kaplan in župnik po raznih krajih in nazadnje na Dobovcu pod Kumom (1859-1873), po upokojitvi se je preselil v Ljubljano. Baval se je z naprednim kmetovanjem, zlasti s čebelarjenjem, s katerim se je ukvarjal že njegov oče. Z dzierzonovci³ se je pričel ukvarjati kmalu po svojem prihodu na Dobovec. Bil je dolgoletni član in odbornik Kmetijske družbe. Sodeloval je pri pripravah za ustanovitev in ima velike zasluge za delovanje kranjskega društva za umno čebelarstvo. V letih 1873-1875 je bil podpredsednik in od leta 1876 – 1884 predsednik društva. Jožef Jerič je prevzel urejevanje revije Slovenska čebela po Vatroslavu Holzu, ki je bil urednik prvih šestih števil prvega letnika leta 1873. Od sedme številke leta 1873 do dvanajste številke leta 1882, ko je revija prenehala izhajati, pa je bil odgovorni urednik Jožef

² Beseda »Navod« je zastarel izraz za: navodilo, napotek

³ Dzierzonovci – Dzierzonov panj z visečim premičnim satjem

Jerič. Zapisan je tudi kot urednik revije *Die Krainer Biene* od desete številke 1873 do dvanajste številke leta 1875. Maja 1882 je prevzel uredništvo in izdajateljstvo *Slovenca*, bil je urednik do leta 1887 in izdajatelj do leta 1888. Umrli je 12. julija 1888 na Koroškem, pokopan je v Ljubljani.«

Leta 2016 je ČD⁴ Stična odkrila Jožetu Jeriču spominsko ploščo:

Spominska plošča Jožefu Jeriču na cerkvi sv. Nikolaja na Gradišču (foto Andrej Peunik)
Vsebinsko spominske plošče so pripravili: zasl. prof. dr. Andrej Šalehar, pater Avgustin Novak in Janez Gregori, prof. biol.

Kako je nastajala⁵ knjiga *Navod za umno čebelarstvo*?

Prva slovenska čebelarska revija *Slovenska čebela*, ki je izhajala v času velikega napredka čebelarstva v drugi polovici 19. stoletja (panji s premakljivimi satnicami in številne tehnične ter tehnološke novosti), je bila v težkih gmotnih razmerah, imela malo naročnikov in skromno število dopisovalcev. Tako predsedovanje (Kranjsko društvo za umno čebelarstvo), kot urejevanje Slovenske čebele je bilo delo Jožefa Jeriča. Revija je sedaj digitalizirana in dostopna na digitalni knjižnici Slovenije (DLib.si).

V 12. številki (1878) odbor čebelarskega društva (objava Naznanila) poroča: »*Dalje naznanujemo⁶, da je odbor čebelarskega društva v svoji seji 31. decembra 1878 sklenil izdajati podučno knjižico o čebelarstvu. Zato pa bomo letos zaradi priloge list nekoliko zmanjšali in sicer unanjo obliko in število člankov. List bo imel le štiri strani in sicer kak uvoden članek, dopise in naznanila novjših prigodkov ali novic o čebelarstvu. Namest drugih štirih strani bomo pa dodajali: „Navod umnega čebelarstva,“ t. j. prav kratka, pa vendar vsa poglobljena vodila umnega čebelarstva za začetnike. Knjižica ne bo obširna ter bo vse le ob kratkem povedala; bode le male krajcarje stala, da si jo bo vsak tudi malo premožen lahko omislil in jo tudi vsak lahko in hitro prečital. Če bomo pa vendar vsa poglobljena vodila v dve ali tri pole stisniti zamogli, kakor*

⁴ ČD – čebelarsko društvo

⁵ Vse je povzeto iz revije *Slovenska čebela*

⁶ Citati so v originalni objavljeni obliki

nam izvrsten čebelar s Stajarskega svetuje, danes še ne moremo zagotovljati; obetamo pa knjižico še letos skončati ali saj k letu osorej.»

V prvi številki (1879) so sporočilo nadaljevali: *»Ker smo se nadejali več novih udov in je potreba čebelarke knjige tako očitna, (do zdaj pa vsaka poskušnja jo izdati spodletela) je odbor konec leta sklenil in v zadnjem listu naznanil, da bode izdajal „Navod umnega čebelarstva« kot prilogo društvenim udom zastonj, drugim po nizki ceni ter je zato, da bi se društvo prevelike škode obvarovalo, po nasvetu mnogo vnetih čebelarjev sklenil društveni list „Slov. čebelo“ zmanjšati in sicer po obliki in obsegu. V taki novi podobi podamo „Slov. čebelo“ z „Navodom“ našim udom ter s tem začnemo **III. dobo** čebelarkega društva. Naj bi doživela več starost, kakor prvi dve; društvu pridobila mnogo udov ter čebelarjem po Slovenskem več koristila, kakor obe prvi! Bog pomози in slovenski rodoljubi!«*

Že v peti številki revije (1879) uredništvo sporoča: *»... letos se dodaja še »Navod za umno čebelarstvo«; podpora vsa odbita in čebelarji si sami pomagati nočejo! Res je nekaj novih udov k društvu pristopilo, pa zato nekaj več starih odstopilo...«.*

V deseti številki (1879) lahko beremo: *»...Navod za umno čebelarstvo je dobro nastavljen ter bo ne le začetnikom, ampak tudi starejšim čebelarjem vstrezal...«.*

V zadnji dvanajsti številki (1879) obveščajo ude: *»Čebelarstvo društvo“ bo skušalo še prihodnje leto živeti ter bode izdajalo „Slovensko čebelo“ v sedanjí obliki. Prilogo: „Navod za umno čebelarstvo“ si bode prizadevalo skončati berž ko mogoče, vsikako pa vsaj v teku leta. Tedaj prosimo vse dosedanje zveste ude, naj nam še prihodnje leto svoje podpore ne odtegnejo, ter tudi, če mogoče, kakega noviga uda pridobijo; ker sicer bi znalo novo leto lahko mogoče tudi zadnje leto za „Čebelarstvo društvo“ postati. Novi udje dobijo do zdaj tiskani poli „Navoda“ brezplačno za nameček.«*

Naslednje leto (1880) sporočajo udom v dvanajsti številki: *»Kar pa se tiče priloge „Navoda“ povemo naravnost, da več pol nam ni bilo mogoče izdati, še manj pa delo skončati. Vsaka pola nas stane le v tiskarni 25 gld., kako potem za pet ali šest pol še 125-150 plačevati, ko je že tako 123 gld. primanjkleja? Kakoršnja podpora, tako tudi delo! „Slov. Čebela“ pa bo izhajala še prihodnje leto, da bode „Navod“ skončan, čeravno smo resno mislili vredništvo popustiti.*

Vabimo toraj prav vljudno na obilno naročevanje „Slov. Čebele“ za l. 1881.«

V prvi številki (1881) obljublajo: *»Da se bomo prizadevali v tem letu tudi prilogo »Navod« dodelati, knjižico skončati, se ume samo po sebi«*

V zadnji dvanajsti številki (1881) pišejo: *»Res priloga (»Navod«) še ni gotova, ampak v delu; pa ker bo od Novega leta list spet v večí obliki izhajal, smo letos ta račun sklenili. Dosedanji udje, dobijo poslednje pole »Navoda« zastonj, če tudi niso gotove, ampak bodo še le prihodnje leto.« Udom pa sporočajo: »Priloga »Navod« je v delu ter bode, če Bog da zdravje, to spomlad končana. Dosedanjim udom bomo »Navod« po priliki in okoljšinah ali z listom, ali posebej brezplačno pošiljali.«*

V uvodni številki revije (1882) poročajo: »Društveni list »Slovenska čebela« je izhajala, da bi se mogla izdajati priloga »Navod umnega čebelarstva«, ki se je udom brezplačno kot priloga dodajal. Obeta se, da bode »Navod« v teku leta gotovo izveršen, če Bog le zdravje da.«
Ude obveščajo: »Zaostale doklade »Navoda« je že nekaj v rokopisu, drugo se bode dodelalo in izdalo pred ko mogoče. Vsi dosedanji udje dobijo doklado tudi zanaprej brezplačno. Novi udje dobivajo vse že izšle in nove pole za malo doplačo po 60 kr.«

V četrti številki (1882) uredništvo obvešča: »Tudi »Navod« je zdaj v delu ter upamo, da bode v kakih 2-3 mesecih dokončan.«

In to je zadnji zapis v reviji Slovenska čebela povezan s knjigo **Navod za umno čebelarstvo**. Iz dosedaj povedanega lahko razberemo, da je knjiga izhajala kot priloga revije Slovenska čebela. Avtor Jerič Jožef je bil zadolžen s številnimi nalogami kot predsednik Društva za umno čebelarstvo in hkrati bil urednik revije Slovenska čebela. Delal je v težkih gmotnih razmerah, imeli so malo udov ter naročnikov in skromno število dopisovalcev. Bil je preobremenjen. Nobenega podatka ni o tem ali je bila knjiga dokončana.

Iskanja objavljenih prilog (strani) knjige

Prvi rezultat iskanja objavljenih prilog »Navod« je bil najden v Slovenskem čebelarju (5(1902)10, 132. stran), ko so iskali:

»Prošnja.

Podpisano uredništvo uljudno vpraša, če ima kak društveni ud »Slovensko čebelo« od leta 1873-1881 na prodaj. Tudi Juričev⁷ »Navod«, ki je izhajal nekaj časa kot priloga k »Čebeli« in Janšejevo »Podvuzhenje« kupi društvo za društveno knjižnico. Cena naj se naznani uredniku.

Uredništvo »Čebelarja«

Naslednje leto (1903) je k sedmi številki revije Slovenski čebelar dodana uredniška priloga z naslovom **Zbirka čebelarskih izrazov**, ki jo je napisal Walter Šmid. Med knjigami in časopisi iz katerih je črpal izraze navaja tudi:

»8. Navod za umno čebelarstvo, ali kratek poduk, kako umno čebelariti z novim panjem in premakljivim satovjem. Začetnikom in udom čebelarskega društva spisal Jožef Jerič, društveni načelnik. V Ljubljani. V lastni zalogi. - Tiskala Klein in Kovač (Eger). 1879. m. 8°. 96⁸ str. nedovršeno.«

Nadaljna iskanja po številnih knjižnicah, katalogih NUKa, s pomočjo VAČa v arhivih in po drugih virih so bila neuspešna. Zaprošena je bila tudi javnost: **21.11.2023. Iskanje slovenske čebelarske knjige (1879) na Facebooku.**
(https://www.facebook.com/groups/188164634526909/?locale=sl_SI)

9.2.2026, so iz knjižnice Narodnega muzeja Slovenije poslali obvestilo, da imajo iskano knjigo NAVOD ZA UMNO ČEBELARSTVO 1879, avtorja Jerič Jožefa. Vpisana je v COBISS -ID 267826435.

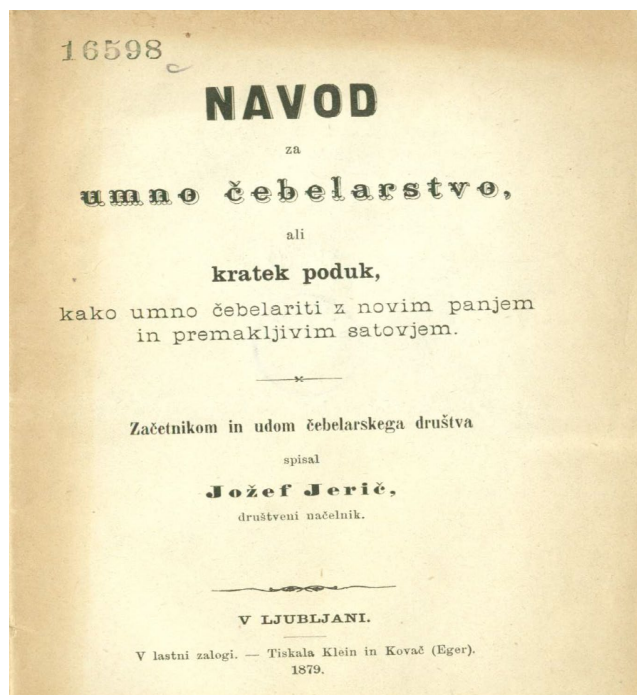
⁷ Pravilno »Jeričev«

⁸ Število strani 96; to verjetno pomeni število natisnjenih strani; knjiga pa naj ne bi bila dokončana.

Cobiss –ID 267826435 v rubriki Opombe sporoča, da je publikacija pomanjkljiva; manjkajo str. 33-48 in 65-96.

Kratka predstavitev vsebine na ohranjenih straneh knjige

Sodelavci knjižnice Narodnega muzeja Slovenije so naredili skenograme⁹ ohranjenih strani knjige, jih posredovali in tako omogočili pregled vsebine.

Naslovnica vezanih ohranjenih strani »Navod«
v knjižnici Narodnega muzeja Slovenije

Poglavja:

Uvod (strani 1-9)

Na prvi strani avtor piše: *»...Ne da se tajiti, da ima čebelarstvo neko posebno in blaživno moč do serca človeka. Neka starodavna pripovedka pravi: Čebelarji niso navadni ljude ter tudi razvad navadnih ljudi nimajo. Oni ne kolnejo, ne kradejo, ne goljufujejo in ne pijančevajo ter se tudi za družino...*

Manjkati druga in tretja stran

Na četrti strani:

»...Tako sem »Navod« načrtal in pisal, kakor sem mislil, da bi našim razmeram po Slovenskem zamogel ustrezati...«

Manjka peta stran

Strani 6 – 9:

Splošno o pomenu čebelarstva in čebelarjenju ter spodbujanje mladih čebelarjev. *»... Naj bo ta mala knjižica vsim v spobudo in mnogim »Navod« umnega čebelarstva!«*

⁹ Skenogram – elektronska kopija, narejena z optičnim bralnikom

I. Znanstveni del (strani 10-17)

§.1. Pogoji uspešnega čebelarstva:

»...Le denar imeti in panje kupiti, nam ne zagotavlja nobenega uspeha...za uspeh v čebeloreji je treba znanstvene vednosti o naravi čebele, o pomočkih in zadržkih uspeha: je treba dobrega panja, pripravne lege, itd.«

§.2. Zgodovina čebelarstva:

»...Čebelarstvo je znamenje neke omike, gojili so ga v Aziji, Afriki i Evropi (Grki, Rimljani). Stari Germani in tudi stari Slovani so poznali medico, čebele pogosto omenja sv. Pismo. Omenja tudi Janšo in njegovo vedenje, da je matica oplojena izven panja...«

§.3. Postavodajalstvo:

»Prvo zakonsko zaščito čebelarstva sta določila nadvojvoda Karol (1653) in cesar Leopold I (1690), ko sta ubegli roj prisodila lastniku. Postava Marije Terezije o čebelarstvu 8. aprila 1775 temelji na njenem spoznanju: Velik prid in dobiček, ki ga marljivi podložni od čebelarstva dobivajo, me je nagnil, da ga hočem z materno skerbjo po naših deželah razširjati in podpirati ter vse odstraniti, kar bi ga moglo ovirati. Ustanovila je čebelarske šole.

Manjka 14. stran

§.5. Čebelarsko slovstvo: *»Čebelarsko slovstvo je pri Slovencih silno ubožno. Omenja Goličnikov prevod druge Janševe čebelarske knjige (kot najstarejšo)(1792), Danjkovo Čelarstvo (1831), Jonkejevo drugo čebelarsko knjigo (1844), Sumperjev Slovenski bučelarček (1871) in Porentov Kranjski panj (1876). Poroča o čebelarstvu v Novicah in prvi slovenski čebelarski reviji Slovenska čebela.*

II. Naravoslovni del (strani 17-32)

§.6. Prirodopisne čertice o čebeli:

»Čebelar goji in se peča s čebelo (tudi včela, pčela, bučela). Za dober uspeh je potrebno, da ima splošen pregled in pozna posamezne ude čebelje družine ali panja. Predstavi:
-mater, matico (včasih poimenovana kraljica, kar pa ni slovensko),
-čebele (muhe, delavke) in
-trote (droli).«

§.7. Razna čebelna plemena:

»Opisuje in omenja:

-azijatsko čebelo (velika južno-azijatska čebela – apis dorsata in mala južno-azijatska čebela – apis florea, indiško- apis indica,
-afrikansko čebelo (egiptovska čebela, raznobarvena afrikanska čebela, črna afrikanska ali madagaskarska čebela),
-evropejsko čebelo (A. raznobarvena južno-evropejska čebela: laška ali liguriška čebela, raznobarvena južno-evropejska čebela z rumenim persnim ščitekom; B. temnobarvena severno-evropejska čebela: rujavo-črna severna čebela, sivo-rujavkasta (planinska?) čebela – po letu 1857 je pridobila lastno ime kranjska čebela (avtor bi jo rajši imenoval planinska)).

§.8. Vnanja podoba čebelnega telesa:

Avtor na širih straneh podrobno opisuje zunanost in posamezne telesne dele vseh članov čebelne družine.

§.9. Notranji deli čebelnega telesa:

Podrobno opisuje na treh straneh telesne organe vseh članov čebelne družine.

§.10. Čebelni čuti:

Naslednji dve in pol strani sta posvečeni čebelnim čutom in opisuje: čut počutka, potipa, poduha, okusa, posluha, vida ali pogleda.

§.11. Čebelno porazumljenje:

»Tudi čebela ima svoj glas, katerega sicer ne moremo jezik imenovati, s katerim se pa s svojimi porazumlja in tudi čebelarjem marsikaj znamenitega pripoveduje. Naj bi čebelarji se prizadevali glas svojih čebel razumeti...«

§.12. Naravni in vrojeni nagon čebele:

»Pri čebelah poudarja marljivost, skrb za ohranjanje hišnega reda, ljubeznjive so do matice, njih skrb za množenje, skrb za varnost, čebele ljubijo snago ...«

§.13. Čebelna hrana:

Omenja razne vrste medu pa razne dobrote.

Manjkajo strani 33-48 in podpoglavja § 14-19

Stran 49:

Piše o zalegi

Manjka stran 50

Stran 51:

Čiščenje osnaževanj in bolni panji.

§.20. Bakterije v gnjili zalegi in ozdravljevanje s salicilno kislino:

Splošno o bakterijah.

Manjka stran 53

Strani 54-55

Načini zdravljenja bolnih panjev s salicilno kislino.

§.21. Čebelni sovražniki

Tudi čebele imajo sovražnike. Loči domače sovražnike (človek in čebele med seboj) in zunanje (zaradi satovja in pridelka medu – čebelni črv ali molj, satovni molj, strigalica, divje živali (medved)), ... in zaradi čebel za hrano – domače miške, čebelna uš, ...).

§.22. Čebelni pik

Predstavi čebelno želo.

Manjka stran 63

Stran 64

Postopki pred čebelnimi piki in oskrba čebelnih pikov.

Manjkajo strani 65-96

Razprava in zaključki

Javno poizvedovanje z dne **21.11.2023**. Iskanje slovenske čebelarske knjige (1879) na Facebooku je rodilo sad **9.2.2026**, ko je knjižnica Narodnega muzeja Slovenije obvestila, da imajo iskano knjigo: Jerič Jožef, Navod za umno čebelarstvo (1879). NUK jo je vpisal v COBISS - ID 267826435. Pozneje so sodelavci knjižnice Narodnega muzeja Slovenije naredili in posredovali skenograme ohranjenih strani knjige.

Iz gmotnih razmer čebelarskega društva in članov so se konec leta 1878 odločili za izdajanje knjige v obliki prilog k posameznim številkam revije Slovenska čebela. Obseg vsebine revij so zmanjšali in nadomestili s prilogami. Spremenili so tudi obliko revije, da bi omogočili vezavo prilog v knjigo. Upali so, da bodo tako pridobili nove člane društva, da bodo poučevali, v prvi vrsti mlade čebelarje, z modernim čebelarjenjem in da ne bo dodatnih stroškov. Obetali so, da

knjiga ne bo obsežna in hitro napisana. Nastopale pa so raznovrstne težave in nove naloge, ki so preprečevale redno objavljane priloge ter tudi pisanje knjige. Žal ni podatkov o vsebini posameznih objavljenih prilog. Izdajanje prve slovenske čebelarске revije pa so kljub finančnim zadregam nadaljevali v letih 1880 do leta 1882, da bi tako dokončali tudi izdajanje knjige Navod za umno čebelarstvo. Žal jim to ni uspelo.

Ohranjene strani knjige omogočajo dovolj podroben vpogled v tri poglavja:

Uvod (strani 1-9)

I. Znanstveni del (strani 10-16)

II. Naravoslovni del (strani 17-32)

V poglavju Uvod manjkajo tri strani. Poudarjeno je, da ima čebelarstvo neko posebno in blaživno moč ter da so čebelarji posebni ljudje. Knjigo je avtor načrtoval prilagojeno slovenskim razmeram.

V poglavju Znanstveni del manjka štirinajsta stran in četrto podpoglavje. Med pogoji uspešnega čebelarstva, avtor trdi, da je premalo, če je na razpolago denar za nakup panjev in čebelarskih pripomočkov. Za uspešno čebelarjenje je potrebna usposobljenost in znanje čebelarja. Kratko predstavi tudi zgodovino čebelarstva in piše, da je čebelarstvo znamenje ene omike. Omenja tudi Janšo in njegovo vedenje, da je matica oplojena izven panja ter napačno piše, da je to njegova iznajdba. Prve zakonske zaščite čebelarstva so iz 17. stoletja, ko je bilo določeno, da lastnik ohrani lastništvo nad pobeglim rojem. Marija Terezija je s postavo Razširjenje čebelarstva z dne 8.4.1875 zaščitila čebelarjenje, ustanovila čebelarske šole in osvobodila raznih dajatev ter dovolila, da lahko vsakdo čebelari. S posebnim odlokom pa zaukazala, da je na čebelarskih šolah predpisan Janšev čebelarski nauk. Dva slovenska čebelarja Peter Pavel Glavar in Anton Janša sta neposredno vplivala na vsebino te čebelarske postave. Iz zapisa na 15. strani pa sklepamo, da je v manjkajočem podpoglavju (4) opisan razvoj čebelarjenja. Avtor meni, da je malo slovenske čebelarske literature in da je kot najstarejša Goličnikov prevod druge Janševe čebelarske knjige (1792). V nadaljevanju pod črto našteva in hvali kar osem nemških čebelarskih knjig, kar potrjuje, da jih je poznal in so mu bile dobra pomoč pri pisanju knjige.

Poglavje Naravoslovni del je najobsežnejši ohranjeni del. Najprej piše, da mora čebelar za dober uspeh poznati značilnosti članov čebelje družine – matico, čebele delavke in trote. Omenja in opisuje različne medonosne čebele in njihove podvrste za azijsko, afriksko in evropsko čebelo. Pri zadnji našteje tudi sivorjavo (planinsko) čebelo, ki je bila po letu 1857 poimenovana kranjska čebela.¹⁰ Sledijo podrobni opisi zunanosti in telesnih delov (štiri strani), telesnih organov (tri strani), sposobnosti čebel za sprejem dražljajev (dve in pol strani), sporazumevanje in oglašanje čebel. Čebele so marljive, skrbne za hišni red, ljubijo matico in čistočo. Med pa je njihova glavna hrana.

Med 49. in 64. stranjo manjkajo petdeseta, triinpetdesta in triinšestdeseta stran. Na 49. strani piše o zalegi in na 51. strani o čiščenju osnaževanj in bolnih panjih. V dvajsetem podpoglavju teče beseda o bakterijah in zdravljenju s salicilno kislino. V enaindvajsetem podpoglavju našteva čebelne sovražnike. V dvaindvajsetem podpoglavju predstavi čebelno želo, kako se varuje pred čebelnimi piki in kako se oskrbuje čebelne pike.

¹⁰ Avtor bi jo rajši imenoval planinska

Zapisi na ohranjenih straneh pričajo, da je bil avtor dobro usposobljen in poučen čebelar. Le ugibamo lahko kaj vse je še uvrstil na izgubljene, manjkajoče strani. Če je nadaljeval z enakim poznavanjem snovi in natančnim zapisovanjem, smo veliko izgubili, da knjiga ni bila dokončana. Slovenskim čebelarjem bi bila v času velikih tehničnih in tehnoloških novosti v veliko pomoč. Dobili bi slovensko čebelarsko knjigo enake kakovosti kot so našteje nemške čebelarske knjige zapisane pod črto na 16. strani.

Vsebino lahko strnemo v naslednje najpomembnejše zaključke:

- Slovensko čebelarstvo je potrebovalo knjigo, da bi čebelarje podučila ob vpeljavi tehničnih in tehnoloških novosti pri čebelarjenju s panji s premakljivimi satnicami.
- Zaradi izredno slabih gmotnih razmer je vodstvo društva in uredništvo prve slovenske čebelarske revije sklenilo, da bo knjigo izdajalo kot prilogo ob skrajšanih številkah Slovenske čebele. Prilagodili so tudi velikost zunanosti revije, da bi tako omogočili poznejšo vezavo prilog v knjigo.
- Knjiga ni bila dokončana in ohranjene natisnjene strani so našli v knjižnici Narodnega muzeja Sloveniji. Zapisana je v Cobissu in narejeni so skenogrami.
- Ohranjene vsebine zapisov pričajo, da je bil avtor dobro usposobljen in poučen čebelar. Veliko smo izgubili, da knjiga ni bila dokončana. Dobili bi zelo kakovostno slovensko čebelarsko knjigo.

Viri

Debevec, Leopold (1944). O našem prvem čebelarstvu, str. 30 – 39. V: Bukovec, Avguštin (ured.). Čebelarški zbornik. Slovensko čebelarstvo društvo, 101 stran.

<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-ZMNQWZR5>

Cobiss –ID 267826435

Jerič, Jožef (1879). Navod za umno čebelarstvo. Knjižnica Narodnega muzeja Slovenije, K 16598.

Slovenska čebela (1873-1882). [dLib.si - Slovenska čebela](#).

Šalehar, Andrej, Bojkovski, Danijela (2014). Slovenske čebelarske knjige in tiski do leta 1945 ter čebelarska knjižnica Franca Jagra. Rodica, Novo mesto, 51. strani

<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-WRZVJOCK>

Šalehar, Andrej, Čop, Tatjana, Peunik, Andrej. Spominske plošče čebelarjem: 2011 - 2019. samozal. A. Šalehar, Ljubljana 2020, 89 strani.

<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-C2KGY8IW>

Šmid, Walter (1903). Zbirka čebelarskih izrazov. Uredniška priloga »Slovenskega Čebelarja« št.7, 16 strani.

<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-9U7RAX0F>